

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΣΤ'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 5 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1938

ΑΡΙΘ. 5

ΕΓΓΡΑΦΟΝ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Ἀριθ. Πρ. 56 Ἐν Ἀθήναις τῇ 24ῃ Ἰανουαρίου 1938

Πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας
τῆς Ἑλλάδος.

Ἐνταῦθα

Ἀπὸ ἔτους καὶ πλέον λειτουργεῖ ἐν Ἀθήναις βίσει τοῦ Νόμου 41/1936, τὸ Συμβούλιον τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἀποτελούμενον ἐκ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, ὡς Προέδρου, τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Καρυστίας, ὡς Ἀντιπροέδρου, δύο Σεβ. Μητροπολιτῶν, Συνοδικῶν μελῶν, ἑνὸς Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τοῦ Διευθυντοῦ τῶν Θρησκευμάτων καὶ ἑνὸς μέλους ἐκλεγομένου ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Αὐτὴ ἡ Ἱδρυσις τοῦ Συμβουλίου τούτου ἐδημιούργησεν ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας παρά τισι τὴν ἀνεξήγητον ἀντιπάθειαν καὶ ἐκδεδηλωμένην ἐχθρότητα πρὸς αὐτό, ἣς ἴσως δὲν ἦτο καὶ ἐντελῶς ἀδικαιολόγητος. Ἡ ἀσαφὴς περὶ τοῦ θεσμοῦ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας καὶ τοῦ σκοποῦ καὶ τῆς θέσεως τοῦ Συμβουλίου ἀντίληψις, ἔδωκεν ἀφορμὴν ὅπως γεννηθῆ ἡ ἐσφαλμένη ἐντύπωσις ὅτι πρόκειται περὶ ἀντικανονικῆς ἐπεμβίσεως εἰς τὰ ἐπι μέρους ποιμαντορικὰ καθήκοντα. Ἡ λυπηρὰ δὲ αὕτη παρεξήγησις συνετέλεσεν ἐν πολλοῖς εἰς τὴν κατὰ μέγα μέρος ματαιώσιν τακτικῆς καὶ κανονικῆς λειτουργίας τοῦ Συμβουλίου.

Τὸ νέον Διοικητικὸν Συμβούλιον, ὡς τοῦτο κατηρίσθη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀμέσως κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίαν αὐτοῦ ἠγολήθη διὰ μακρῶν μὲ τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον καὶ πρέπον νὰ ἀρθῆ ἐκ τοῦ μέσου ἀμέσως ἢ καλῶς ἢ κακῶς δημιουργηθεῖσα παρεξήγησις αὕτη καὶ ἀπομακρυνθῆ οὕτω τέλεον πᾶσα ἐχθρότης καὶ ἀντιπάθεια πρὸς τὸ Συμβούλιον καὶ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ, καθιερωθῆ δὲ τούναντιον στενὴ καὶ ἐγκάρδιος συνεργασία μετὰ τῶν Ἱεραρχῶν πρὸς ἀσφαλῆ καὶ ἀπρόσκοπον πρόοδον τῆς ἐργασίας καὶ δράσεως τοῦ Συμβουλίου ἐπι προαγωγῇ τῶν ὑψηλῶν ποιμαντορικῶν σκοπῶν τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐπειδὴ δὲ πρὸς ἄρσιν τῆς δημιουργηθείσης παρεξήγησεως κατὰ πολὺν θὰ συνετέλει ὁ σαφὴς καὶ ἀκριβὴς καθορισμὸς τῆς θέσεως καὶ τοῦ σκοποῦ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, ἐκρίθη ἀπαραίτητον ὅπως παρασχεθῶσιν αἱ κάτωθι ἐξηγή-

σεις πρὸς τὴν Ἱ. Σύνοδον καὶ δι' αὐτῆς πρὸς τὴν Ἱεραρχίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ Ἐκκλησία σήμερον, περισσότερον ἢ εἰς πᾶσαν ἄλλην περίοδον τῆς ζωῆς καὶ τῆς Ἱστορίας, ἔχει ἀνάγκην συγκεντρώσεως καὶ συστηματοποιήσεως τῶν δυνάμεών της πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ μεγάλου αὐτῆς προορισμοῦ ἐν τῷ κόσμῳ. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ δράσις, ὡς αὕτη ἀντικειμενικῶς ἐκζητεῖται καὶ καθορίζεται, συγκεντροῦται περὶ τὴν πνευματικὴν καὶ ὕλικὴν ἀκόμη θεραπείαν τῶν κοινωνικῶν ἀναγκῶν, ἣς πάλιν τὴν καλυτέραν αὐτῆς ἐκφάνσιν λαμβάνει διὰ τῶν γενικῶς ἀποδεκτῶν γενομένων μεθόδων τῆς Ἀποστ. Διακονίας.

Καὶ ναὶ μὲν ἡ καὶ ἄλλως γνωστὴ καὶ συνήθης ποιμαντορικὴ δράσις περιλαμβάνει πᾶσαν φροντίδα πρὸς θεραπείαν τῶν σημερινῶν πνευματικῶν καὶ ὕλικῶν ἀναγκῶν τῆς κοινωνίας, ἐν τούτοις αὗται καὶ ἡ συνεχῶς προαγομένη κοινωνικὴ ἐξέλιξις πρὸς ὀρισμένας κατευθύνσεις δημιουργοῦσι νέας πάλιν ἀνάγκας καὶ ὑποχρεώσεις, ὧν ἡ παρακολούθησις διὰ τὸν ὄγκον τῶν ἐκφεύγει τῆς κοινῆς ποιμαντορικῆς δράσεως. Αὗται ἀπαιτοῦσι σύντονον καὶ βαθεῖαν παρακολούθησιν, παρατήρησιν καὶ μελέτην πρὸς ἐξεύρεσιν τῶν μέσων, δι' ὧν ἀποτελεσματικῶς θὰ θεραπευθῶσιν.

Ἐπὶ πλέον, ἀκριβῶς ἕνεκα τῶν λόγων τούτων, ἀπαιτεῖται καὶ ἐπιβάλλεται σήμερον συγχρονισμὸς καὶ συντονισμὸς τῆς ἐκκλησιαστικῆς δράσεως πρὸς θετικὴν ἐπιτυχίαν τῆς ποιμαντορικῆς φροντίδος καὶ ἀπυτορπὴν βεβαίαν ἐκτρόπων, ἐκ τῆς συγχύσεως καὶ τῆς κατὰ τὸ δοκοῦν ἐκάστῳ ἐνεργείας εἰς ὁμοίαν καὶ ἀναλόγους περιστάσεις.

Αὐτὸ τὸ γεγονός ὅτι ὑπὸ ἐνός, φέρ' εἰπεῖν, Ἀρχιερέως ἐφαρμογὴ ὀρισμένου συστήματος ποιμαντορικῆς ἐργασίας, κατὰ τὰ ἄλλα ἄριστον καὶ κατὰ πάντα ἀξιεπαίνου, τὸ ὅποιον ὅμως διὰ τοῦτον ἢ ἐκεῖνον τὸν λόγον θὰ ἐγκαταλειφθῆ ἢ τὸ τοῦ διαδόχου του, ἢ θὰ μεταβληθῆ ἄρδην παρ' αὐτοῦ, καταδεικνύει εἰς πόσα ἄτοπα δύναται νὰ φέρῃ ἡ περαιτέρω ἀδιαφορία ὡς πρὸς τὴν συστηματοποίησιν τῆς ποιμαντορικῆς δράσεως καὶ ἐνεργείας τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἐφαρμογὴ πολλῶν καὶ διαφόρων μεθόδων καὶ ἡ ἔλλειψις συντονισμοῦ τῆς ὅλης ἐργασίας ἀσφαλῶς θὰ ὀδηγήσουν εἰς σύγχυσιν καὶ ἀναρχίαν, καὶ ὅταν ἐν καιρῷ χρεασθῆ σύσσωμος ἡ πνευματικὴ δύναμις τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ὀδεύουσα καὶ ὀδηγοῦσα, θὰ εἶναι πλέον ἀργὰ καὶ τὰ ἀποτελέσματα ἐκ τῆς συγχύσεως θὰ τὰ αἰσθανθῆ αὐτὸς πρῶτος ὁ Ἐκκλησιαστικὸς Ὄργανισμὸς, ὅστις ἐν οὐδενὶ ἐπιτρέπεται

νά υποληφθῆ ἄλλων ὀργανισμῶν ἡττονος σημασίας καὶ ἡττονος σπουδαιότητος ὡς πρὸς τὴν τάξιν καὶ τὸ σύστημα. Πρὸς αὐτὴν τὴν συγκέντρωσιν καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν συντονισμόν τῆς ἐργασίας καὶ τῶν δυνάμεων ἀποβλέπει ἡ κεντρικὴ ὑπηρεσία τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Ὡς δὲ ἐν πάσαις ἀνεξαιρέτως ταῖς Ἐκκλησίαις (Ὁρθοδόξοις τε καὶ Ἑτεροδόξοις) παρὰ τῆ κεντρικῆ διοικήσει λειτουργοῦσιν ἐπιτροπαὶ παρ' αὐτῆς καθιστάμεναι, αἵτινες μελετοῦν, σχεδιάζουσι, παρακολουθοῦν καὶ τελικῶς κατευθύνουσι μετὰ τῆς πρεπούσης ἐπιστημονικῆς ἀκριβείας τὰς ἐπὶ μέρους λεπτομερειακὰς ἐνεργείας καὶ δράσεις τῆς Ἐκκλησίας, οὕτω καὶ ἐν τῇ ἡμέτερᾳ Ἐκκλησίᾳ κατεστάθη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τὸ Συμβούλιον τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, τὸ ὁποῖον οὐδὲν ἕτερον εἶναι ἢ τὸ παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ ἐπιτελεῖον, ἐν ᾧ ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις καὶ πόθους τῆς Ἱεραρχίας μελετῶνται καὶ καταστρώνονται αἱ κατευθύνσεις, καθορίζονται οἱ σκοποὶ τῶν ἐπὶ μέρους ἐνεργειῶν καὶ δράσεων καὶ ἐξευρίσκονται τὰ ὑλικά μέσα πρὸς ἐπιτυχῆ ἐφαρμογὴν τῆς ὅλης ποιμαντορικῆς ἐνεργείας ὁλοκλήρου τῆς Ἐκκλησίας.

Κατὰ ταῦτα τὸ Συμβούλιον τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας οὐ μόνον δὲν ἀποσκοπεῖ τὴν ἀντικανονικὴν ἐπέμβασιν εἰς τὰ τῆς διοικήσεως τῶν ἐπὶ μέρους Μητροπόλεων, ἀλλὰ τὸναντίον σκοπὸν ἔχει καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ προετοιμάσῃ ὁλόκληρον τὴν ἐργασίαν, περὶ ἧς ἀνωτέρω, καὶ νὰ εἶναι πνευματικῶς καὶ ὑλικῶς ἕτοιμον ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν, ὅπως ἔλθῃ ἀρωγὸν εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν ἐπὶ μέρους Μητροπόλεων τῇ ἐκζητήσει αὐτῶν τῶν διευθυνόντων αὐτὰς Ἱεραρχῶν, οἵτινες κάλλιον παντὸς ἄλλου γνωρίζουσι τὰς ἀνάγκας τῶν καὶ οἵτινες οὕτω σπουδαίως θὰ ἐπικουρῶνται ἀνευ οὐδὲ τῆς παραμικροτέρας ἀντικανονικῆς ἐπεμβάσεως εἰς τὸ ποιμαντορικὸν ἔργον τῶν, διὰ πολλὰς λεπτομερείας τοῦ ὁποῖου οἱ ἴδιοι οὐχὶ σπανίως εὐρίσκονται πρὸ ἀποριῶν, ἔστι δ' ὅτι καὶ πρὸ ἀδιεξόδου.

Ἡ παροχὴ εἰς τοὺς ζητοῦντας ἀρχιερεῖς κατὰ πρῶτον λόγον ὀργάνων ἐχόντων τὴν κατάλληλον μόρφωσιν, ὡς Ἱεροκηρύκων, Κατηχητῶν, Ἑξομολογητῶν καὶ ὑπαλλήλων, ἡ ἀποστολὴ βιβλίων ἐντύπων, περιοδικῶν, εἰκόνων κ.λ.π. καὶ ἐν ἀνάγκῃ καὶ αὐτὴ ἡ διαβίβασις ἐκ τοῦ γενικοῦ ταμείου χρηματικῶν μέσων καὶ βοηθημάτων, τὰ ὁποῖα τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας θὰ φροντίξῃ νὰ ἐξευρίσκῃ, θὰ ἀποτελοῦν τὸ δεύτερον σημεῖον τῆς σπουδαίας καὶ ἀπαραιτήτου δράσεως τοῦ Συμβουλίου, χωρὶς πάλιν ἡ πνευματικὴ καὶ ὑλικὴ ἀκόμη αὕτη συνδρομὴ νὰ δύναται νὰ χαρακτηρισθῆ οὐδὲ μακρόθεν ὡς ἀντικανονικὴ ἐπέμβασις εἰς τὰ ἐπὶ μέρους ποιμαντορικὰ καθήκοντα. Ἄν μάλιστα ληφθῆ πρὸ ὀφθαλμῶν, ὅτι ἡ ἐνέργεια καὶ ὑπηρεσία αὕτη θεωρεῖται καὶ εἶναι κατ' ἀνάγκην Συνοδική, ἐφ' ὅσον παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ καὶ δι' αὐτῆς λειτουργεῖ ὁ θεσμὸς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, τότε δὲν δύναται βέβαια νὰ γίνῃ λόγος περὶ ἀντικανονικῆς ἐπεμβάσεως τοῦ Συμβουλίου εἰς τὰ τῆς διοικήσεως τῶν ἐπὶ μέρους Μητροπόλεων καὶ συνεπῶς ἀπομένει φανερὰ ἡ ἀνάγκη, τὸ ἐπισημῶδες καὶ τὸ ἀπαραίτητον μάλιστα τῆς δρά-

σεως τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Περιττὸν νὰ λεχθῆ ἀντιθέτως ὅτι Μητροπόλεις πλούσιαι εἰς ποιμαντορικὴν δράσιν θὰ δύνανται διὰ τῆς πείρας καὶ τῶν ὑποδείξεων τῶν σπουδαίως νὰ ἐπικουρήσωσι τὸ ἔργον τοῦ Συμβουλίου.

Ἐκθέτοντες δὲ τὴν ὀρθὴν ταύτην ἀντίληψιν περὶ τοῦ θεσμοῦ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας καὶ τῆς θέσεως τοῦ Συμβουλίου τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ καὶ δι' αὐτῆς τοῖς Σβασμωτάτοις Ἱεραρχαῖς τῆς Ἐκκλησίας μας, πεποίθαμεν ὅτι θὰ κατανοηθῆ σαφῶς ὅτι ἡ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην ὑπαρξίς καὶ λειτουργία τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας οὐ μόνον δὲν προσκρούει εἰς τὴν κανονικὴν τάξιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ δὲν ἀποτελεῖ ἀντικανονικὴν ἐπέμβασιν τῆς κεντρικῆς ἀρχῆς εἰς τὰ ἐπὶ μέρους ποιμαντορικὰ καθήκοντα, ἀλλ' ὅπως τὸναντίον, ἀποβλέπει εἰς τὴν διμουργίαν ὑπηρεσίας χρησίμου καὶ ἀπαραιτήτου διὰ τὴν ἀπρόσκοπτον ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας καὶ ἐπιτυχῆ κατὰ πάντα τρόπον λειτουργίαν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ Ὄργανισμοῦ.

Οὕτω πιστεύομεν ὅτι οὐ μόνον θὰ ἀρθῶσι κατὸν τῶν ἀνωτέρω ἐξηγήσεων αἱ ἐγερθεῖσαι οὐχὶ ἐκ καθῆς προθέσεως, ἀλλ' ἐκ παρεξηγήσεως ἀντιρροήσεις καὶ ἀμφισβητήσεις περὶ τοῦ χρησίου τοῦ θεσμοῦ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας καὶ τῆς ἀποτελεσματικότητος τῶν ἐνεργειῶν αὐτοῦ, ἀλλὰ θὰ ἐπιτυχηθῆ σύσσωμος ἡ θέλησις τῶν Ἱεραρχῶν πρὸς συνδρομὴν καὶ ἐνίσχυσιν τοῦ γενικοῦ τούτου ἐπιτελείου τῆς ποιμαντορικῆς δράσεως τῆς Ἐκκλησίας, τὸ ὁποῖον ἄλλωστε κατὰ τὰ ἐν Ἱ. Συνόδῳ κρατοῦντα θὰ διευθύνωσιν ἐκ περιτροπῆς οἱ ἴδιοι. Οὕτω θὰ ἐπιτευχθῆ ἡ πλήρης ἐπιτυχία τοῦ θεσμοῦ καὶ δι' αὐτοῦ ὁ συγχρονισμὸς καὶ συντονισμὸς τῶν ποιμαντορικῶν δυνάμεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἡτις οὕτω καὶ μόνον δύναται νὰ ἀποβῆ, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις, ὑπόδειγμα κοινωνικῶς δρώσης καὶ ἐργαζομένης Ἐκκλησίας, κατὰ τὰς σημερινὰς ἀνάγκας καὶ τὴν σημερινὴν κοινωνικὴν ἀντίληψιν. Ὅτι δὲ ἡ σύμπραξις καὶ ἡ συνεργασία τῶν Σβ. Μητροπολιτῶν θὰ συντελέσῃ σπουδαίως εἰς τὴν προαγωγὴν τῶν σκοπῶν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, περὶ τούτου δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία.

Ἐξ ἄλλου δὲν πρέπει νὰ ἀναμῆνῃ τις ἄμεσον καὶ ταχίστην τὴν λύσιν τῶν πρὸ τοῦ Συμβουλίου ζητημάτων, καθ' ὅσον προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἀπὸ μακροῦ χρόνου παραμένουν ἄλυτα, ἔχουν ἀνάγκην συστηματικῆς μελέτης καὶ προσοχῆς πρὸς ἐξεύρεσιν μέσων πρὸς λύσιν αὐτῶν καὶ δὲν δύναται νὰ λυθοῦν εὐκόλως ἐντὸς ἡμερῶν, μηνῶν, πολλάκις δὲ καὶ ἐτῶν. Εἶναι ἀνάγκη μελέτης καὶ παρακολουθήσεως πολλῆς πρὸς ἐξεύρεσιν θετικῶν καὶ ἀποτελεσματικῶν λύσεων, εὐκόλως δὲ δύναται νὰ κατανοήσῃ τις πόσον ἡ λύσις τῶν ζητημάτων τούτων δυσχεραίνεται καὶ ἐπιβραδύνεται, ὅταν ἀντι συνεργασίας καὶ συνδρομῆς παρεμβάλλονται δυσχέρειαι καὶ δυσκολαί.

Τότε βέβαια ἡ Ἐκκλησία κατ' ἀνάγκην ὀπισθοδρομεῖ, ἐνῶ σήμερον πάντες πρέπει νὰ βοηθήσουν διὰ νὰ προηγηθῆ ἡ Ἐκκλησία τῆς κοινωνικῆς κινήσεως καὶ δώσῃ αὐτὴ τὴν πρέπουσαν πρὸς τὴν κοινωνίαν κατευθύνσιν.

Πεποίθαμεν, ὡς ἐκ τούτου, ὅτι πάντες οἱ Ἱεράρχαι, ἀντιλαμβανόμενοι τὸ περιεχόμενον τῶν ἀνωτέρω δοθεισῶν ἐξηγήσεων καὶ τὰς ἐκ τούτων ἀπορροεύσας ὑποχρεώσεις των, θὰ θελήσωσι νὰ συντρέξωσι τὸ ἔργον ἡμῶν, τὸ ὁποῖον οὖν ταῖς εὐλογίαις αὐτῶν πιστεύομεν νὰ ἐπιτελεσθῇ πρὸς δόξαν Χριστοῦ.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

† Ο ΑΘΗΝΩΝ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Η ΕΟΡΤΗ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΙΕΡΑΡΧΩΝ ΚΑΙ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ὡς ἐν τῷ περὶ τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν πανεπιστημιακῷ αὐτοῦ λόγῳ ἀνέπτυξεν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆ παρελθούσῃ Κυριακῇ ὁ Καθηγητῆς κ. Π. Μπρατσιώτης, ἡ πανεπιστημιακὴ Σύγκλητος τοῦ 1821, θεσπίσασα τὸ πρῶτον ὑπὲρ τῶν ιδρυτῶν, εὐεργετῶν καὶ καθηγητῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ἱερὸν μνημόσυνον κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν καὶ οὕτω γενομένη ἀφορμὴ ὅπως ἔκτοτε αὕτη καθιερωθῇ ὡς πανελληνίως σχολικὴ ἑορτὴ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, οὐδὲν ἄλλο ἔπραττεν ἢ ἀνασυνέδεε τὴν ἑλληνικὴν ψυχὴν πρὸς παλαιότεραν ἐθνικὴν παράδοσιν, πιστῶς συνεχιζομένην ἐν τῷ ὑποδούλῳ ἑλληνισμῷ. Ἐκράτησε δ' ἐν αὐτῷ ἡ συσχέτισις τῆς ἑορτῆς πρὸς τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, διότι τὸ βαθύτερον αὐτῆς νόημα ἦτο ὅτι οἱ τρεῖς οὗτοι μεγάλοι τῆς Ἐκκλησίας ἄνδρες ἀπετέλεσαν περιφανὴ καύχημα τοῦ ἔθνους ἡμῶν πρὸ παντός, ὡς συνδύσαντες ἐν ἑαυτοῖς τὴν ὀρθόδοξον σοφίαν καὶ ἀρετὴν πρὸς τὴν βαθεῖαν ἑλληνομάθειαν, ἐντεῦθεν δ' ἀποβάντες γνησιώτατοι ἐκπρόσωποι τῆς μεταξὺ τοῦ χριστιανικοῦ καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος ἁρμο- νίας.

Δυστυχῶς τὸ ἔκτοτε ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν καὶ τὴν ὄθησιν τοῦ Πανεπιστημίου κρατήσαν καὶ ἐν τῇ ἐλευθέρῳ Ἑλλάδι σεβάσμιον ἔθος ἐπὶ τινα χρόνον εἶχεν ἀνακόψει ἡ ἐν τῷ μεταξὺ παρατηρηθεῖσα ποιά τις γαλάρωσις τῆς εἰς τὰς ὡραίας ἐθνικὰς καὶ θρησκευτικὰς ἡμῶν παραδόσεις ἐμμονῆς, διότι ἤρξαντο ἀποκτῶσαι καὶ παρ' ἡμῖν ὀπαδοὺς ξενικαὶ τινες θεωρίαι, τῶν ὁποίων ἡ ἐπικράτησις θὰ ἀπεξένου τῶν πατριῶν του τὸν ἑλληνικὸν λαόν.

Ἄλλ' ὡς καλῶς καὶ ἐπικαίρως ἐν τῷ ὑπ' ὄψιν ἡμῶν λόγῳ ἐτονίσθη, ἡ διακοπὴ τῶν θρησκευτικῶν, ἐθνικῶν καὶ τῶν καθ' ὄλου

πνευματικῶν ἡμῶν δεσμῶν πρὸς τὸ παρελθὸν σημαίνει ἀπόπειραν οἰκοδομήσεως τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν οἰκοδομήματος ἐπὶ τῆς ἄμμου. Ὄταν κόπτεται τὸ νῆμα, τὸ συνδέον τὸ παρὸν πρὸς τὸ παρελθόν, καὶ δὴ παρελθόν, ὁποῖον τὸ ἑλληνικόν, στερεῦει ἡ πνευματικὴ τοῦ ἔθνους ζωὴ, ἀναστέλλεται ἡ ἀπὸ τῶν ζωογόνων χυμῶν τοῦ παρελθόντος διατροφή τοῦ ἐθνικοῦ κορμοῦ, διακόπτεται ἡ ἐθνικὴ συνοχὴ καὶ ἐπέρχεται ὁ μαρasmus καὶ ἡ ἀποσύνθεσις.

Μίαν ἐκ τῶν χριστιανικωτέρων καὶ ἐθνικωτέρων παραδόσεων ἔχομεν οἱ Ἕλληνες τὸν συνδυασμὸν τοῦτον τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων πρὸς τὴν ἑορτὴν τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν, ὡς τῶν κατ' ἐξοχὴν συμβολιζόντων τὴν κατὰ θεῖαν πάντως πρόνοιαν ἑναρμόνισιν τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος καὶ τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας. Καὶ ἀπετέλεσεν ἡ ἑναρμόνισις αὕτη ἴδιον τοῦ ἔθνους ἡμῶν μέγα καύχημα, ὑπὸ πάντων τῶν ξένων ὁμολογούμενον. Τούτου ἕνεκα ἀνάγκη νὰ ἀνασυστηθῇ εἰς τὴν παλαιότεραν τῆς αἴγλην ὡς πανελληνίως σχολικὴ ἑορτὴ ἡ ἡμέρα τῆς μνήμης τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν, μετὰ τὴν ἀπόφασιν μάλιστα τὴν ὑπὸ τοῦ ἐνταῦθα πρὸ ἔτους συγκληθέντος πρώτου συνεδρίου τῆς ὀρθοδόξου θεολογίας, ὅπως ἐφεξῆς πᾶσαι αἱ ἐκασταχοῦ ὀρθόδοξοι πανεπιστημιακαὶ Σχολαὶ θεσπίσωσιν αὐτὴν ὡς πανεπιστημιακὴν ἑορτὴν.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ

Γ Ε Ν Ε Σ Ι Σ

ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΥΙΩΝ ΤΟΥ ΝΩΕ ΓΕΝΙΚΩΤΕΡΟΝ
(Γενέσ. 10, 1-11, 9).

1ον. Ἐθνογραφικὸς Πίναξ τῶν ἀρχαιοτάτων λαῶν τῆς γῆς, *Σενναάρ*. Γενέσ. 10, 1-32 α') Ὁ τίτλος τοῦ Τμήματος τούτου, στ. 1. β'.) Οἱ ἐκ τοῦ Ἰάφεθ καταγόμενοι λαοί, στ. 2-5. γ'.) Οἱ ἐκ τοῦ Χάμ καταγόμενοι λαοί, στ. 6-20. 1. Οἱ υἱοὶ τοῦ Χάμ ὡς ἀρχηγοὶ φυλῶν, στ. 6. 2. Αἱ ἀπὸ τοῦ Χούς, υἱοῦ τοῦ Χάμ, φυλαί, στ. 7. 3. Περὶ τοῦ πρώτου κατακτητοῦ Νεμρώδ, στ. 8-12. 4. Συνέχεια τῶν ἐκ τῶν υἱῶν τοῦ Χάμ λαῶν, στ. 13-20. δ'.) Οἱ ἐκ τοῦ Σῆμ καταγόμενοι λαοί, στ. 21-31. 1. Ὁ Ἔβεθ, στ. 21. 2. Αἱ ἀπὸ τοῦ Σῆμ φυλαί, στ. 22. 3. Εἰδικὴ μνεῖα τῶν ἀπογόνων Ἀράμ καὶ Ἀρφαξάδ. στ. 23-24. 4. Αἱ ἀπὸ τοῦ Ἔβεθ φυλαί, στ. 25-29. 5. Ἡ χώρα τῶν ἀπογόνων τοῦ Ἰεκτάν, στ. 30. 6. Κατακλιεὶς περὶ τῶν ἀπογόνων τοῦ Σῆμ, στ. 31. ε'.) Γενικὸν συμπέρασμα περὶ τοῦ τοῦ ἐθνογραφικοῦ Πίνακος, στ. 32. 2ον. Ὁ πύργος τῆς Βαβέλ καὶ ἡ διασπορὰ τῶν λαῶν. Γενέσ. 11,

1-9. α') Ἡ κατασκευὴ τοῦ πύργου τῆς Βαβέλ, στ. 1-4. 1. Ἀρχικὴ ἐνότης ἐν τῷ ἐκφράζεσθαι καὶ συνεννοῖσθαι, στ. 1. 2. Μετοίκησης τῆς πρώτης ἀνθρωπίνης μετὰ τὸν κατακλυσμὸν οἰκογενείας ἀπὸ Ἀραράτ εἰς τὴν πεδιάδα Σενναάρ, στ. 2. 3. Ἡ οἰκοδομὴ τοῦ πύργου, στ. 3-4. β') Ἡ σύγκρισις τῶν γλωσσῶν στ. 5-9. 1. Θεία βεβαίωσις τοῦ ἐφαμάτου γεγονότος, στ. 5. 2. Κακὸς χαρακτήρισμός τῆς οἰκοδομῆς, στ. 6-7. 3. Ἡ ποινὴ τοῦ Θεοῦ εἰς τοὺς οἰκοδόμους, στ. 8. 4. Συμπεράσματα ἐκ τῆς διηγήσεως τοῦ γεγονότος, στ. 9.

ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΝΔΡΟΝ ΤΟΥ ΣΗΜ
ΜΕΧΡΙΣ ΑΒΡΑΑΜ
(Γεν. 11, 10-26).

1ον Ὁ τίτλος τοῦ Τμήματος τούτου, στ. 10α. 2ον. Συγκεκριμένως τοῦ χρόνου τῆς ζωῆς τοῦ Σήμ, στ. 10β-11. 3ον. Οἱ ἀπόγονοι τοῦ Σήμ μέχρις Ἀβραάμ μὴ συμπεριλαμβανομένου. α') Ἀρφαδάξ πρωτότοκος υἱὸς τοῦ Σήμ, στ. 12-13α. β') Καϊνάν, στ. 13β. γ') Σαλά, στ. 14-15. δ') Ἐβεθ, στ. 16-17. ε') Φαγέλ, στ. 18-19. στ') Ραγαῦ, στ. 20-21. ζ') Σερούχ, στ. 22-23. η') Ναχώρ, στ. 24-25. θ') Θάρρα, στ. 26.

ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΚΟΣ ΚΛΑΔΟΣ ΤΟΥ ΘΑΡΡΑ
(Γενέσ. 11, 27-31).

Α'. Ἡ οἰκογένεια τοῦ Θάρρα καὶ μετοίκησης αὐτῆς ἐκ Χαλδαίας (Γενέσ. 11, 27-31).

1ον. Ὁ τίτλος τοῦ Τμήματος τούτου, στ. 27α. 2ον. Τὰ ὀνόματα τῶν τριῶν υἱῶν τοῦ Θάρρα καὶ τινες λεπτομέρειαι περὶ τοῦ Ἀρράν, στ. 27β-28. 3ον. Γάμος τοῦ Ἀβραμ καὶ Ναχώρ. Οἰκογενειακὴ κατάστασις αὐτῶν, στ. 29-30. 4ον. Μετοίκησης τοῦ Θάρρα, πλὴν τοῦ Ναχώρ, εἰς Χαράν, στ. 30. 5ον. Χρόνος ζωῆς καὶ θάνατος τοῦ Θάρρα, στ. 31.

Β'. Πρώτη περίοδος τοῦ βίου τοῦ Ἀβραάμ.
Γεν. 12, 1-13-18.

1. Ὁ Ἀβραάμ εἰς τὴν γῆν Χαναάν καὶ εἰς τὴν Αἴγυτον. Γεν. 12, 1-20. 1ον. Κλήσις τοῦ Ἀβραάμ, στ. 1-3. 2ον Ὁ Ἀβραάμ ἐν τῇ γῇ Χαναάν, στ. 4-9. 3ον. Ὁ Ἀβραάμ ἐν Αἴγυπτῳ, στ. 10-20. II. Χωρισμὸς Ἀβραάμ καὶ Λώτ, Γενέσ. 13, 1-18. 1ον Ἐπιστροφὴ τοῦ Ἀβραμ εἰς Χαναάν ἐξ Αἴγυπτου, στ. 1-4. α') Ἡ ἐπιστροφή, στ. 1. β') Ὁ πλοῦτος τοῦ Ἀβραμ, στ. 2. γ') Ἐγκατάστασις ἀναμέσον Βελθὴλ καὶ Ἀγγαί, στ. 3-4α. δ') Εὐχαριστήριος θυσία, στ. 4β. 2ον. Ὁ χωρισμὸς θεοῦ καὶ ἀνεπιτοῦ, στ. 5-13. α') Ἡ ἀπωτέρα αἰτία, στ. 5-6. β') Ἡ ἄμεσος αἰτία, στ. 7α. γ') Οἱ σύγχρονοι τῷ Ἀβραμ κάτοικοι τῆς Χαναάν, στ. 7β. δ') Εἰρηνικότης καὶ γενναιοφροσύνη Ἀβραμ, στ. 8-9. ε') Ἡ ἀποκατάστασις τῶν χωρισθέντων, στ. 10-12. στ') Ἠθικὴ κατάστασις Σοδομιτῶν, στ. 13. 3ον Ἡ πρὸς τὸν Ἀβραμ ἐπαγγελία περὶ γῆς Χαναάν, στ. 14-18. α') Δραματικὸν προοίμιον τῆς ὑποσχέσεως, στ. 14. β') Ἡ ἐπαγγελία, στ. 15-16. γ') Πρόσκλησις τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν Ἀβραμ πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς χώρας ὡς ἐγγύων τῆς μελλούσης κατακτήσεώς τῆς, στ. 17. δ') Ἡ κεντρικὴ διαμονὴ τοῦ Ἀβραμ: Χεβρών, στ. 18α. ε') Ἰδρυσις θυσιαστηρίου ἐν αὐτῇ, στ. 18β.

III. Ἀβραμ καὶ Μελχισεδέκ, Γενέσ. 14, 1-24. 1ον. Ἡ ἐρήμωσις τῆς Πενταπόλεως, στ. 1-12. α') Οἱ ἀντίπαλοι βασιλεῖς, στ. 1-2. β') Τὸ θέατρον τοῦ πολέμου: παρὰ τὴν Νεκρὰν Θάλασσαν, στ. 3. γ') Ἀφορμὴ τῆς ἐρημώσεως: ἡ ἐπανάστασις, στ. 4. δ') Αἱ νίκαι καὶ κατακτήσεις τοῦ Χοδολλογομόρ, στ. 5-7. ε') Ἡ μάχη κατὰ τῶν ἐπαναστατῶν βασιλέων τῆς Πενταπόλεως, στ. 8-10. στ') Δύο ἐπακολούθημα τῆς ἡττῆς τῶν ἐπαναστατῶν: ἡ λεηλασία Σοδόμων καὶ Γουμέρρας: αἰχμαλωσία Λώτ, στ. 11-12. 2ον. Ἡ νίκη τοῦ Ἀβραάμ, στ. 13-16. α') Ὁ Ἀβραμ πληροφορεῖται περὶ τῆς αἰχμαλωσίας, στ. 13. β') Ἡ μάχη τοῦ Ἀβραμ κατὰ τῶν νικητῶν βασιλέων, στ. 14-15. γ') Αἴσιον ἐπακολούθημα τῆς νίκης τοῦ Ἀβραμ, στ. 16. 3ον. Ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραμ ὑπὸ τοῦ Μελχισεδέκ, στ. 17-24. α') Ἐπίσκεψις πρὸς τὸν Ἀβραμ δύο ἐπισήμων προσωπικοτήτων, στ. 17-18. 1. βασιλέως Σοδόμων, στ. 17. 2. βασιλέως Σαλήμ καὶ ἱερέως Μελχισεδέκ, 18α. 3. Θυσία εὐχαριστήριος τοῦ Μελχισεδέκ: ὁ ἄρτος καὶ οἶνος, στ. 18β. β') Ἡ εὐλογία τοῦ Μελχισεδέκ, στ. 19-20. 1. Ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραμ, στ. 19. 2. Δοξολογία τοῦ Θεοῦ, στ. 20α. 3. Ὁ Ἀβραμ δίδει εἰς τὸν Μελχισεδέκ δεκάτην τῶν λαφύρων, στ. 20β. γ') Γενναιοφροσύνη βασιλέως τῶν Σοδόμων, στ. 21. δ') Ὑπέροχος ἀξιοπρέπεια τοῦ Ἀβραμ, στ. 22-24.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Πρώτη ἐμφάνισις τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἀβραμ ὡς Ἑβραίου, «περάτου», ἐν στ. 13.—Μέγα γεγονός ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀβραμ ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Μελχισεδέκ, τύπου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, πρβλ. Ἐβρ. 7, 1-28.

E. I. K.

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΟΥ ΕΔΙΜΒΟΥΡΓΟΥ

Ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ ζωῇ καὶ τῇ λατρείᾳ

1) Τὰ δεδομένα καὶ ὁ σκοπὸς ἡμῶν.

Θεωροῦμεν ὡς δεδομένα τῶν ἀποφάσεων καὶ συστάσεων ἡμῶν τὴν ἡδὴ ὑπάρχουσαν καὶ αὐξάνουσαν πνευματικὴν ἐνότητα, τῆς ὁποίας πείραν λαμβάνουν οἱ χριστιανοὶ ὡς ἀγάπην, κατανόησιν καὶ σεβασμὸν ἀλλήλων. Πιστεύομεν ὅτι ὁρατὴ ἐνότης, δεκτὴ εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθῇ εἰ μὴ μόνον ἐπὶ τοῦ θεμελίου τῆς πνευματικῆς ταύτης ἐνότητος. Πιστεύομεν ὅτι ἡ κοινὴ πείρα ἡμῶν τῆς πνευματικῆς ἐνότητος ἀπορρέει ἀπὸ τῆς θεμελιώδους πίστεως ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, καὶ εἶναι διὰ τοῦτο, κατ' ἀρχὴν καὶ ἰδεώδες, μία. Προσπαθοῦντες δὲ νὰ ἐπιτύχωμεν τοῦ σκοποῦ τῶν προσπαθειῶν ἡμῶν, δὲν ζητοῦμεν νὰ δημιουργήσωμεν νέον τι: πειρώμεθα μᾶλλον νὰ ἀνακαλύψωμεν ὑπὸ τὴν ὄδηγαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τὴν πλήρη φύσιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς δημιουργηθείσης ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ. Σκοπὸς ἡμῶν εἶναι ἡ πραγματοποίησις τοῦ ἰδεώδους τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἐνὸς ζώντος σώματος, λατρευόντος καὶ ὑπηρετοῦντος τὸν Θεὸν ἐν Χριστῷ, τοῦτ' ἕπερ θὰ εἶναι

ἡ ἐκπλήρωσις τῶν προσευχῶν τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν.

2) Αἱ ποικίλαι ἀντιλήψεις περὶ τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας.

α) Δραῖσις συνεργασίας.

Ἡ ἐνότης τὴν ὁποῖαν ζητοῦμεν δύναται νὰ ἐννοηθῇ ὡς ὁμοσπονδία ἢ συμμαχία τῶν Ἐκκλησιῶν πρὸς δραῖσιν ἀπὸ κοινοῦ. Εἰς ὅλα τὰ μέρη, εἰς τὰ ὁποῖα τοιοῦτοι τύποι καὶ ἐιέργειαι ὑπάρχουν, τοιαύτη δραῖσις εἶναι εὐρέως δυνατὴ ἄνευ παραβιάσεώς τινος τῆς συνειδήσεως. «Ὁμοσπονδία» Ἐκκλησιαστικαὶ ἀποτελοῦν τὴν κοινοτάτην τῶν ἐκδηλώσεων τῆς τοιαύτης ἐνότητος, καὶ ἓνα ἐκ τῶν τὰ μάλιστα ἐπιδοφόρων δρόμων πρὸς συννέησιν καὶ πρὸς ἀδελφικὰς σχέσεις. Πιστεύομεν ὅτι ἡ ὁμοσπονδία, τοιοῦτοτρόπως ἐννοουμένη, ἀποτελεῖ μέσον διὰ τοῦ ὁποῖου θὰ φθάσωμεν εἰς τελειότερους τύπους ἐνότητος. Δὲν συμμεριζόμεθα τοὺς φόβους, συχνάκις ἐκφραζομένους, ὅτι ἡ «ὁμοσπονδία» ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ θὰ συσκοτίσῃ τὸ τέμα πληρεστέρας ἐνότητος ἢ θὰ ἀναβάλῃ τὴν πραγματοποίησιν αὐτῆς. Ἡ πείρα πολλῶν Ἐκκλησιῶν ἐν πολλαῖς χώραις αἴρει τοὺς τοιοῦτους φόβους, ἐφόσον οὗτοι ἀντιτίθενται εἰς τὴν πραγματικότητα. Ἀναγνωρίζομεν ὅτι ὁμοσπονδία διὰ δραῖσιν ἀπὸ κοινοῦ δὲν πρέπει νὰ ἐρμηνεύωνται ὡς παράδειγμα «ὁμοσπονδιακῆς ἐνώσεως». Τινὲς ἐξ ἡμῶν ἐπιθυμοῦν νὰ σημειωθῇ ὅτι πιστεύουν, ὅτι «ὁμοσπονδιακὴ ἔνωσις» δὲν εἶναι ἀπλῶς τὸ μέγιστον ὅτερ δυνάμεθα νὰ ἐπιτύχωμεν, ἀλλ' ἐπίσης καὶ τὸ μέγιστον ὅπερ πρέπει νὰ ἐπιθυμῶμεν.

Συμφωνοῦμεν ὅτι δραῖσις συνεργασίας μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν μὴ δυναμένων νὰ ἐπιτύχουν κοινωνίαν μυστηριακὴν ἢ νὰ ἀποβλέπουν πρὸς ὁμαδικὴν ἔνωσιν, καὶ ἡναγκασμένων, διὰ νὰ εἶναι πισταὶ εἰς τὴν συνειδήσιν των, νὰ παραμένουν κεχωρισμένα σώματα ἕκαστον πειθαρχοῦν εἰς τὴν ἰδίαν ἀρχήν, δὲν ἀποτελεῖ τὸ τελικὸν ἡμῶν τέμα, ἐφόσον ἡ ὁμοσπονδιακὴ αὕτη συνεργασία καθ' ἑαυτὴν ἀδυνατεῖ νὰ διαδηλώσῃ εἰς τὸν κόσμον τὸν ἀληθῆ χαρακτῆρα τῆς Ἐκκλησίας ὡς ἐνιαίας κοινωνίας πίστεως, λατρείας ὡς καὶ διακονίας.

β) Ἐπικοινωνία μυστηριακὴ.

Δευτέρω ἄποψις ἐκκλησιαστικῆς ἐνότητος σημαίνεται συνήθως διὰ τοῦ ὄρου «intercommunion» (μυστηριακὴ ἐπικοινωνία). Αὕτη εἶναι ἡ πληρεστέρα ἔκφρασις ἀμοιβαίας ἀναγνωρίσεως μεταξὺ δύο ἢ περισσοτέρων Ἐκκλησιῶν. Τοιαύτη ἀναγνωρίσις ἐκδηλοῦται ὡσαύτως διὰ τῆς ἀνταλλαγῆς μελῶν καὶ λειτουργιῶν. Θεωροῦμεν τὴν μυστηριακὴν ἐπικοινωνίαν ὡς ἀναγκαῖον μέρος πάσης ἱκανοποιητικῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἐνότητος. Τοιαύτη ἐπικοινωνία μεταξὺ δύο ἢ περισσοτέρων Ἐκκλησιῶν ὑποδηλοῖ ὅτι ἅπασαι αἱ ἐνδιαφερόμεναι εἶναι ἀληθεῖς Ἐκκλησίαι, ἢ ἀληθεῖς κλάδοι τῆς μιᾶς Ἐκκλησίας. Νομίζομεν ὅτι δέον νὰ ὑποδειχθῇ ὅτι ἡ λέξις «ἐπικοινωνία» ἔχει ἐπὶ τοῦ παρόντος πολλὰς καὶ διαφόρους ἐννοίας. Ἐν τῇ πληρεστέρα ἐννοίᾳ σημαίνει σχέσιν μεταξὺ δύο ἢ περισσοτέρων Ἐκκλησιῶν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἕκαστη αὐτῶν εἶναι

προσιτὴ εἰς ἅπαντα τὰ μέλη τῆς ἄλλης πάντοτε. Αὕτη δέον νὰ διακριθῇ τῶν σχέσεων, ἐν αἷς ἡ κοινωνία μιᾶς Ἐκκλησίας εἶναι προσιτὴ εἰς τὰ μέλη ἄλλων Ἐκκλησιῶν ἄνευ πλήρους ἀμοιβαίας ἀναγνωρίσεως, καὶ ἔτι περισσότερο, δέον νὰ διακριθῇ ἀπὸ τῆς ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐξυπηρετήσεως μελῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν ὑπὸ Ἐκκλησίας τῆς ὁποίας ἡ κανονικὴ συνήθως τάξις ἀποκλείει αὐτὰ τῆς κοινωνίας. Πιστεύομεν ὅτι «κανονικότης» καὶ «ἀμοιβαιότης» ἀνήκουν εἰς τὴν πλήρη ἐννοίαν τῆς μυστηριακῆς ἐπικοινωνίας. Ὅταν ὁ ὄρος οὗτος «μυστηριακὴ ἐπικοινωνία» χρησιμοποιηθῇ ἐν τῇ συζητήσῃ περὶ ἐκκλησιαστικῆς ἐνότητος, ἡ ἐννοία αὐτοῦ σαφῶς ὀφείλει νὰ καθορίζηται. Πρέπει νὰ σημειώσωμεν ἐπίσης τὰς περιπτώσεις, κατὰ τὰς ὁποίας, εἰς συνάθροισιν χριστιανῶν ἡνωμένων ἐν κοινῇ ἐνεργείᾳ, Ἐκκλησία τις προσκαλεῖ πάντας τοὺς ἔχοντας ἀκέραια τὰ δικαιώματα αὐτῶν ἐν τῇ ἰδίᾳ Ἐκκλησίᾳ νὰ λάβουν τὴν Ἁγίαν Κοινωνίαν κατὰ τὴν τάξιν τῆς ποσοκαλούσης Ἐκκλησίας. Τοῦτο συνέβη ἐν τε τῇ Ὁξφόρῃ καὶ τῷ Ἐδιμβούργῳ κατὰ τὰ Συνέδρια τὰ γενόμενα κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο. Ἡ περίπτωσις αὕτη ὀφείλει νὰ διακριθῇ ἀπὸ τε τῆς «μυστηριακῆς ἐπικοινωνίας» καὶ τῆς ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν φιλοξενίας χριστιανῶν τινῶν ὑπὸ ἄλλης Ἐκκλησίας (open Communion) ὡς καὶ ἀπὸ τῆς «κοινῆς λειτουργίας» οἷα ἐγένετο ἐν Ἱεροσολύμοις τῷ 1928.

γ) Ὁμαδικὴ ἔνωσις.

Ἡ τρίτη μορφή ὑπὸ τὴν ὁποῖαν τὸ τελικὸν τέμα τῆς κινήσεως ἡμῶν δύναται νὰ ἐκδηλωθῇ παρουσιάζει, ἀπὸ ἀπόψεως καθορισμοῦ, τὰς μεγαλειτέρας δυσκολίας. Συνήθως ὑποδηλοῦται διὰ τῶν ὄρων οἱοῖ: «ὁμαδικὴ ἔνωσις» ἢ «ὄργανικὴ ἐνότης». Οἱ ὄροι οὗτοι ἐμπνέουν φόβους εἰς πολλοὺς, ὡς συνεπαγόμενοι τὸ ἰδεῶδες συμπαγῶδες διοικητικῆς ἐνώσεως ἐχούσης ὡς ἐπακολούθημα αὐστηρὰν ὁμοιομορφίαν. Ἡμεῖς δὲν ἐννοοῦμεν αὐτοὺς τοιοῦτοτρόπως καὶ οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν ἐπιθυμεῖ τοιαύτην ὁμοιομορφίαν. Τουναντίον, ὅτι ἐπιθυμοῦμεν εἶναι ἡ ἐνότης ζῶντος ὄργανισμοῦ, μετὰ τῆς ποικιλίας τῶν χαρακτηριστικῶν τῶν μελῶν ὑγιοῦς σώματος. Ἡ ἰδέα τῆς «ὁμαδικῆς ἐνώσεως» πρέπει νὰ μένῃ διὰ τὴν μεγάλην πλειοψηφίαν τῶν χριστιανῶν τὸ ἰδεῶδες αὐτῶν. Ἐν Ἐκκλησίᾳ οὕτως ἡνωμένην ἢ νομοτάγεια ἕκαστου μέλους θὰ ὀφείληται εἰς ὁλόκληρον τὸ σῶμα καὶ οὐχὶ εἰς μέρος τι αὐτῆς. Τὰ μέλη αὐτῆς πρέπει νὰ δύναται νὰ κινῶνται ἐλευθέρως καὶ ἐν ἑκάστῳ μέρει τῆς ἡνωμένης Ἐκκλησίας νὰ εὐρίσκουν ὅλα τὰ προνόμια (τὰ ἀνήκοντα εἰς τὰ μέλη) προσιτὰ εἰς αὐτά. Τὰ μυστήρια πρέπει νὰ εἶναι τὰ μυστήρια ὅλου τοῦ σώματος. Ἡ ἱερωσύνη πρέπει νὰ γίνεται ἀποδεκτὴ ὑφ' ὅλων ὡς ἱερωσύνη ὁλοκλήρου τοῦ σώματος. Ἔργον ἡμῶν εἶναι νὰ εὐρωμεν ἐν τῷ Θεῷ, νὰ λάβωμεν παρὰ τοῦ Θεοῦ, ὡς δωρεὰν αὐτοῦ, ἐνότητα, ἥμεις δύναται νὰ περιλάβῃ καὶ διαιτηρήσῃ ἐν μιᾷ ἡγαπημένην κοινωνίᾳ ἅπαντα τὰ ποικίλα πνευματικὰ δωρήματα, ἅτινα ἔδωκεν ἡμῖν διηρημένοι οὕτω. Τοιαύτη ζῶσα κοινότης, ὡς πᾶν τὸ ζῶν, δὲν δύναται νὰ εἶναι κατασκευάσμα· ζῶν ἀπορρέει μόνον ἐκ ζωῆς ἢ ὁρατῆ ἐνότητος τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ δύναται νὰ προέλθῃ μόνον ἐκ τοῦ

Ζώντος Θεοῦ διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ ζωοπαρόχου Πνεύματος.

Ἐνῶ, ὅμως, δὲν ἐννοοῦμεν τὴν «ὁμαδικὴν ἔνωσιν» τὴν ὁποίαν ζητοῦμεν παρὰ τοῦ Θεοῦ, ὡς αὐστηρὰν διοικητικὴν ἐνότητα, δυσκολευόμεθα νὰ φαντασθῶμεν τὴν ἐνότητα ταύτην, ὡς αὕτη θὰ εἶναι μετὰ τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν τῇ αὐτῇ χώρᾳ, χωρὶς νὰ ἔχη ἕν τι μίτρον οργανωτικὴν ἔνωσιν. Ταυτοχρόνως δυσκόλως δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν ὁμαδικὴν ἔνωσιν, ἣτις θὰ προυνόει διὰ σχετικὴν αὐτονομίαν τῶν διαφόρων συναποτελούντων τὸ σῶμα μελῶν ἐπὶ παντελεῖ παραμέλησει τῆς «ὁμοσπονδιακῆς» δοχῆς. Ἰδιαιτέρως δέ, ὑπ' ὅσων ἔχοντες τὴν ἐνεστώσαν κατάστασιν τοῦ κόσμου, δὲν πιστεύομεν ὅτι Ἐκκλησία ἡνωμένη θὰ ἦτο ἀποτελεσματικὴ διεθνῆς κοινότης ἄνευ διαρκοῦς τινος ὀργάνου συσκέψεως καὶ συμβουλῆς, οἰαδήποτε καὶ ἂν ἦτο ἡ ἐξουσία καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ ὀργάνου τούτου.

(Ἀκολουθεῖ)

† ὁ Μ. Ἀρχιμ. ΜΙΧ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἡ κατάσταση τοῦ TAKE.

Ἐξ ἄρθρον τοῦ αἰδεο. Πρωτοπρεσβυτέρου Λουκᾶ Παπαναστασίου δημοσιευθέντος ἐν τῷ τελευταίῳ φύλλῳ τοῦ «Ἱεροῦ Συνδέσμου» (28 Ἰαν.) περὶ τοῦ Ταμείου Ἀσφαλίσεως Κληρικῶν Ἑλλάδος (T.A.K.E.) πληροφοροῦμεθα ὅτι τοῦτο ἔχει σήμερον ἀποθεματικὸν ὄρ. 65.281.415, ἔνεκα δὲ τῆς εὐρωστίας αὐτοῦ ταύτης ἠξήθησαν ἀπὸ 1 π. Ἰαν. αἱ συντάξεις χηρῶν, ἀναπηρίας καὶ γήρατος, οὐδεμία δὲ μηνιαία συντάξις γενικῶς θὰ ἦν ἐφεξῆς κατωτέρα τῶν 500 ὄρχ. Ἐξ ἄλλου, ὡς πρὸς τὸ Ταμεῖον Ἀποδοχῶν, ἐκ τῶν 7.500 ἐφημερίων τῆς χώρας πλήρη μὲν τὸν κατὰ νόμον μισθὸν λαμβάνουσι ἐκ τῶν γαῶν 2.300 ἐφημέριοι, τῶν ὑπολοίπων δὲ 5.200 τὸν μισθὸν συμπληρῶναι τὸ T.A.K.E. Ἐν ἑν λόγῳ Ταμείον διὰ συμπληρώματα μισθῶν κατέβαλεν ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ προπαρ. ἔτους 1936 ὄρχ. 41.000.000. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἄρθρον καθίσταται γνωστὸν ὅτι 5.200 ἐφημέριοι λαμβάνουσι μισθὸν ἐκ τοῦ ἐν τῷ ἐφημερευούσι γαοῦ ὄρχ. 98—25!, ὅτι δὲ εἰς ὠρισμένης περιφερείας ἐπάρχει ὄλως ἀδικαιολόγητος πληθωρισμὸς ἐφημερίων, ἀφοῦ δι' οἰκογενείας ἐνοριτῶν 48, 40 καὶ 80 ἀντιστοιχοῦσιν ἐφημέριοι ἀνὰ 3, δι' οἰκογενείας 60 δύο, καὶ δι' οἰκογενείας 480 5! Ἐκ τῶν ὑπερθύνως ἀνακοινουμένων ἐπισήμων τούτων στοιχείων συνάγεται ὅτι οἰαδήποτε μομφὴ καὶ μεμφιμορία κατὰ τοῦ ἐν λόγῳ Ὄργανισμοῦ, οὔτινος ἢ εὐρωστία κατὰ πάντα λόγον θὰ ἀξάνηται προδόντος τοῦ χρόνου, μετὰ τὰ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς νέας διοικήσεως ληφθέντα καὶ λαμβανόμενα μέτρα, εἶνε ἀδικαιολόγητος.

Οἱ ἄθεοι ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν!

Ἄθεοι ἐπὶ δωδεκαετίαν ἀπὸ τῶν σελίδων τοῦ ὄργάνου «Ὁ Ἄθεος» λυσσωδῶς κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀγωνισθέντες καὶ ἀγωνιζόμενοι, ἐμφανίζονται ἀπὸ τῶν αὐτῶν σελίδων (ἀριθ. 8, 1937) ὡς

ὑπέρμαχοι τῶν «καταδιωκομένων» ἐν Γερμανίᾳ Χριστιανῶν ἐν ὀνόματι τῆς...ἐλευθερίας τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως! «Ἡμεῖς οἱ ἄθεοι», λέγεται ἐν τῷ ὑπ' ὄψιν ἡμῶν ἄρθρῳ, εἴμεθα θιασῶται τῆς πλήρους ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως, ἥτοι ἀφήνομεν εἰς ἕκαστον τὴν ἐλευθερίαν νὰ πιστεύῃ εἰς Θεὸν ἢ νὰ μὴ πιστεύῃ! Διὰ τοῦτο οὐ μόνον καταδικάζομεν τοὺς θρησκευτικοὺς διωγμοὺς τοὺς ἐν τῇ φασιστικῇ Γερμανίᾳ, ἀλλ' ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἀγωνισθῶμεν παρὰ τὸ πλεονὸν τῶν πιστῶν, οἰτινες, ὑπερασπίζοντες τὰς θρησκευτικὰς τῶν πεποιθήσεις, ὑποστηρίζουν συγχρόνως τὴν δημοκρατίαν μας κατὰ τοῦ φασισμοῦ, ὅστις ἀπειλεῖ τὸν πολιτισμὸν τῆς ἀνθρωπότητος...! Καὶ διακηρύττουσι ταῦτα οἱ ἄσπονδοι διεξάγοντες κατὰ τῆς θρησκείας, καὶ μάλιστα τῆς Χριστιανικῆς, πόλεμον ἐξοντώσεως, οἱ ἄθεοι, διὰ τοὺς ὁποίους ἐλευθερία θρησκευτικῆς συνειδήσεως σημαίνει ἀχαλίνωτον μὲν καὶ διὰ παντὸς μέσον προπαγάνδαν τῆς ἀθείας, διωγμὸν δὲ ἀμείλικτον πάσης θρησκευτικῆς ἐκδηλώσεως.

* Ὁ ἐφημέριος τοῦ παρὰ τὸ Βερολίνον Πρεσβυτέρου διὰ βιβλίου του προσπαθεῖ νὰ προσάγῃ ἐκ τοῦ κανονικοῦ δικαίου τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας ἐπιχειρήματα ὑπὲρ τῶν ἀντισημιτικῶν μέτρων τῆς γερμανικῆς κυβερνήσεως. Οὕτω γράφει ὅτι κατὰ τὸν 541ον κανόνα εἰς τοὺς βαπτισθέντας Ἰουδαίους ἀπαγορεύεται νὰ εἰσέλθωσιν εἰς μοναχικὸν τάγμα ἄνευ εἰδικῆς ἀδείας τῆς ἁγίας ἑδρας. Ἐπίσης ἀπαγορεύεται, ὅπως ἐπιστραφεῖς Ἰουδαίος, τοῦ ὁποίου οἱ γονεῖς παραμένουσιν πιστοὶ εἰς τὸν Ἰουδαϊσμόν, καταταχθῆ εἰς τὸν κλήρον. Ὡσαύτως εἰς τοὺς Ἰουδαίους καταγωγῆς ἱερεῖς ἐπιτρέπεται νὰ καταλάβωσι τὸ ἀξίωμα τοῦ πρωθιερέως καὶ ἐπισκόπου ἢ καρδινάλιου μόνον μετὰ εἰδικῆς ἀδείας τῆς ἁγίας ἑδρας. Ὁ συγγραφεὺς φρονεῖ, ὅτι αἱ διατάξεις αὗται τοῦ κανονικοῦ δικαίου συμφωνοῦσι πρὸς τὰ ἀντισημιτικὰ τῆς κυβερνήσεως μέτρα. Τὴν μόνην διαφορὰν διαβλέπει εἰς τὸ ὅτι ἡ καθολικὴ ἐκκλησία δύναται νὰ ἄρῃ τὰς διατάξεις ταύτας διὰ τῆς ἁγίας ἑδρας. Ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Βερολίνου σεβασμ. Πράξιγκ μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ βιβλίου ὑπενθύμησεν εἰς τὸν συγγραφέα τὰς περὶ λογοκρισίας διατάξεις τοῦ κανονικοῦ δικαίου, οὗτος ὅμως ἀντὶ ἄλλης ἀπαντήσεως ἐδημοσίευσεν ἕτερον φυλλάδιον προκαταγγέλλον ὑπὲρ τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ.

* Τραγικὸν ἐμφανίζουσι τὸ ζήτημα τοῦ γάμου ἐν Γαλλίᾳ τὰ τελευταῖα στατιστικὰ δεδομένα. Τῷ 1930 ἐν τῇ χώρᾳ συνήφθησαν 169,000 γάμοι, διαλύθησαν δὲ 9,700. Τῷ 1937 οἱ γάμοι ἀνῆλθον εἰς μόνον 132,000, ἐνῶ τὰ διαζύγια ἠξήθησαν εἰς 11'600. Ἦτοι, ἐνῶ κατὰ τὸ 1930 εἰς ἕν διαζύγιον ἀντιστοιχοῦν 18 γάμοι, κατὰ τὸ 1937 ἀντιστοιχοῦν γάμοι 12. Ἐντεῦθεν συνάγεται ὅτι ἀπὸ τῆς ἐπόψεως τῆς τοιαύτης ἀπέναντι τοῦ γάμου στάσεως ἡ Γαλλία ἔρχεται τρίτη μετὰ τὴν χώραν τῶν Σοβιέτ καὶ τὴν Ἀμερικανικὴν Συμπολιτείαν.

* Ἡ Kirchendienst ἀναγράφει εἶδον ἐκ Μόσχας καθ' ἣν ἐγεθθέντος ζητήματος μεταφορᾶς τοῦ διεθνoῦς συναδρίου τῶν ἁθῶν τοῦ 1938 ἐκ Λονδίνου, ὅπου εἶχεν ἀρχικῶς ἀποφασισθῆ νὰ συγκροτηθῆ, εἰς Γαλλίαν, ὁ ἀρχιάθως Γρασολάβση ἀνέστη. Ἐπισημὰς εἰς τὴν ἀρχικὴν ἀπόφασιν, διὰ τὸν πρόσθετον λόγον ὅτι τὸ ἐν Λονδίνο ἄθων συνέδριον θὰ ἐπέλθῃ ὡς ἀντιπαρισσασμὸς κατὰ τῶν ἐν Ὁξφόρδῃ καὶ Ἐδιμβούργῳ συγκροτηθέντων ἐφέτος συναδρίων τοῦ παγκοσμίου Χριστιανισμοῦ. Τὸ συνέδριον τοῦτο τῶν ἁθῶν θὰ ὑπεκκαύσῃ ἐπὶ μᾶλλον τὸν ζῆλον τῶν ἀγγλῶν ἁθῶν—προσθέτει ὁ Γρασολάβση—καθόντα ὡς ὑποστάντα μετῶν κατὰ τὴν τελευταίαν παγκόσμιον σύσκεψιν τῶν ἁθῶν.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συνήλθεν εἰς τρεῖς συνεδρίας κατὰ τὴν λήξασαν ἐβδομάδα καὶ εἰς ἐπανειλημμένα συσκέψεις, περατώσασα δὲ τὴν μελέτην τοῦ περὶ Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου νόμου ἐπελήφθη καὶ τῆς μελέτης τοῦ Καταστατικοῦ Νόμου.

—Κατηρίσθη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐπιτροπὴ ἐκ τοῦ Μακαρ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Κερκύρας, Ζιχνηῶν, Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως, Ξάνθης καὶ Κεφαλληνίας πρὸς ἐπεξεργασίαν τῆς ἀκολουθίας τῆς θείας λειτουργίας (Μεγάλου Βασιλείου, Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καὶ Προηγιασμένων) καὶ καθορισμοῦ ἀκριβοῦς καὶ ὁμοιομόρφου τάξεως τελέσεως αὐτῆς, ἵνα ἐν καιρῷ ἐκδοθῇ αὕτη ὡς ἐπίσημον λειτουργικὸν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διὰ τὰ τοὺς Σεβ. Ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἱερεῖς. Ὡς εἰσηγητὴς δὲ τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης ὁρίσθη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως.

—Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ὁ Μακαρ. Ἀρχιεπίσκοπος ἐτέλεσεν ἐν τῷ πανεπιστημιακῷ ναῷ τῆς Καπνικαράς τὴν θείαν ἱεροσυνάξιν ἐπὶ μνημοσύνῃ τῶν ἱδρυτῶν, εὐεργετῶν καὶ καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, παρισταμένων τοῦ Πρωτεύουσας, τῆς Συγκλήτου, τῶν καθηγητῶν καὶ πολλῶν φοιτητῶν. Ἐν τῷ Ἱερῷ παρίσταντο οἱ Σεβ. συνοδικοί Μητροπολίται Μαντινείας, Κερκύρας, Ξάνθης, Δευκάδος καὶ Κεφαλληνίας, οἵτινες καὶ μετέσχον τῆς μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν τελέσεως τοῦ ἱεροῦ μνημοσύνου. Ὁ τε Μακαριώτατος καὶ οἱ Σεβ. Συνοδικοί μεταβάλλαντες εἶτα εἰς τὸ Πανεπιστήμιον παρέστησαν ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν, ἔνθα ὁ Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς κ. Παν. Μπρατσιώτης εἶπεν ἐντολὴ τῆς Συγκλήτου τὸν προσήκοντα λόγον ἐπὶ τοῦ θέματος «Ἡ διὰ μέσους τῶν αἰῶνων φήμη καὶ ἐπίδρασις τῶν τριῶν Ἱεροσολῶν».

—Τῇ 25 λήξαντος μηνὸς ἡ Α.Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἐτέλεσεν ἐν τῷ ναυδριῷ τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς τὴν θείαν λειτουργίαν καὶ μετ' αὐτὴν τὸ ἐτήσιον ἱερὸν μνημόσυνον τῶν ἀειμνήστων εὐεργετῶν, καθηγητῶν καὶ μαθητῶν τῆς Σχολῆς. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἐχειροθέτησεν ἀναγνώστας τοὺς πλείστους τῶν μαθητῶν. Μετὰ τὸ μνημόσυνον ἡ Α. Μ. ἀνέλυθη εἰς τὸ Διευθυντήριον παρέμεινε ἐν τῇ Σχολῇ μέχρι τῆς μεσημβρίας, ἀπερχομένη δὲ προσπέμφθη ὑπὸ τῆς Διευθύνσεως καὶ τῶν μαθητῶν ἄχρι τῆς ἐξόδου, ἀφοῦ πρότερον ἐδέχθη νὰ συμφωτογραφηθῇ.

—Καθ' ἃ ἀναγράφει ὁ «Ποιμὴν» τῆς ἱ. Μητροπόλεως Μυτιλήνης, 700 περίπου μαθητὰ τῶν κατηχητικῶν σχολείων τῆς πρωτευούσης τῆς νήσου προσήλθον κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν Χριστουγέννων εἰς τὴν Ἐξομολόγησιν καὶ μετέλαβον τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων.

—Κατ' ἀπόφασιν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μυτιλήνης κ. Τακώβου, ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου εἰσῆχθη εἰς τὴν ἱερὰν μονὴν Ὑψηλοῦ τὸ κοινοβιακὸν σύστημα, συμφώνως πρὸς τὸν ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἑλλάδος ἐπικυρωθέντα τῷ 1932 κανονισμόν.

—Ἡ Α. Σ. ὁ Μητροπολίτης Μυτιλήνης ἦρε πάντα τὰ ὄφρικια τῶν ἐφημερίων, ἅτινα δὲν εἶχον ἀπονεμηθῆ προσωπικῶς ὑπ' αὐτοῦ. Μέχρι τῆς 10ης παρ. μηνὸς ἔδει πάντες οἱ κάτοχοι ὄφρικτων ἀπενεμηθέντων παρ' ἄλλων ἀρχιερέων νὰ ὑποβάλωσι τὰ ἔγγραφα τῆς χειροθεσίας αὐτῶν, ἵνα καταρτισθῇ ὁ πίναξ τῶν ὄφρικτιούχων ἐφημερίων τῆς ἐπαρχίας Μυτιλήνης.

—Τὸ Πρωτοβάθμιον συνοδικὸν δικαστήριον κατεδίκασε τὸν μοναχὸν τῆς ἱ. Μονῆς Λειμῶνος—Μυτιλήνης Θεόκτιστον Σωφῶνην εἰς ἀφαίρεσιν τοῦ μοναχικοῦ σχήματος, ὡς ἔνοχον ἀποκηρύξεως τοῦ Ὀρθοδοξίας καὶ τελέσεως γάμου.

—Πλήρης ἡμερῶν ἐτελεύτησε τὸν βίον ἐν Ἀθήναις ὁ ἀρχιμ. Ἱεροθέος Μητροφάνους, ἐπὶ μακρὰ ἔτη χρηματίας Ἡγούμενος τῆς ἱερᾶς Μονῆς Πεντέλης. Τῆς κηδείας αὐτοῦ τελεσθεῖσης ἐν τῇ Μονῇ, προσέστη ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος μετὰ τοῦ Σεβ. Γόρτυνος καὶ Μεγαλοκράλας.

—Τὸ Κεντρικὸν Συμβούλιον Ο. Δ. Ε. Π. ἀπεφάσισε κατ' ἀρχὴν, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἐξυπηρετήσεως τοῦ κοινοῦ, τὴν ἀνέγερσιν ἀγορᾶς καὶ καταστημάτων ἐν Βουλαγαμένῃ, ἀνέθεσε δὲ τὴν σύνταξιν προσχεδίων εἰς τὸν προϊστάμενον τοῦ Τεχνικοῦ τμήματος τοῦ Ὄργανισμοῦ.

—Ἀπεφασίσθη ἐπίσης ἡ προκηρῦξις δημοπρασίας διουτοῦς μισθώσεως τοῦ ἐν Βουλαγαμένῃ ξενοδ. ὕπνου τῆς ἱ. μονῆς Πετράκη.

—Ὡσαύτως ἀπεφάσισεν, ὅπως παρεχωρήσῃ εἰς τὴν κοινότητα Βουλαγαμένης, ἐπὶ τῷ σκοπῷ περιφρουρήσεως τῆς ὑγείας τῶν μονίμων κατοίκων καὶ παραθεριστῶν Βουλαγαμένης, τῆς χρήσεως τῶν δεξαμενῶν δι' ἕν ἔτος ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὄρους ὑφ' οὓς παρεχωρήθη καὶ κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Ἐπὶ τοῖς γάμοις τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως τῆς Αἰγύπτου ἡ Α. Μ. ὁ Πατριάρχης προσήνεγκε δῶρον, ληφθὲν ἐκ τῶν κειμηλίων τοῦ Πατριαρχείου, ἔξυγος ἀργυρῶν κηροπηγῶν ἀρχαίης τέχνης συμβολίζον—ὡς ἀναγράφει ὁ «Πάντατος»—τὰς ἐν πίστει, ἀφοσίωσιν τε καὶ ὑχαίς ὑπὲρ τῆς Α. Μεγαλειότητος τοῦ Ἀνακτος καὶ τῆς Α. Μεγαλειότητος τῆς Ἀνάσσης φλεγόμενας καρδίας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Περὶ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος Νοεμβρίου ἐτελεύτησεν ἐν Βελιγραδίῳ ὑπερογδοηκοντούτης ὁ ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς σερβικῆς πρωτευούσης ῥώσος Καθηγητὴς τῆς Γενικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας Ἀλέξανδρος Ντομπροκλόνοβκη. Ὁ μεταστάς ἦτο εὐρύπτατος γνωστὸς εἰς τοὺς ἐν Ρωσίᾳ θεολογικοῦς καὶ ἐκκλησιαστικοῦς κύκλους ὡς ἐκκλησιαστικὸς ἱστορικὸς ἐκ τῆς μακρᾶς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας Ἱστορίας τὸ κατ' ἀρχὰς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Μόσχας, εἶτα δὲ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Ὀδησοῦ μέχρι τοῦ 1920, ὅτε ἐκπατρισθεὶς συνεπειὰ τῆς ρωσικῆς ἐπαναστάσεως κατέφυγεν εἰς Σερβίαν, ἔνθα ἀμέσως διωρίσθη καθηγητὴς τοῦ ἐν λόγῳ μαθήματος, ὅπερ ἐδίδασκε μέχρι τῆς τελευτῆς του. Ἐκ τῶν ἔργων του τὰ κυριώτερα εἶνε ἡ «Ἱστορία τῆς ρωσικῆς Ἐκκλησίας» (τόμος 4) καὶ «Ὁ ὄσιος Θεόδωρος Στουδίτης».

—Ὁ σοβιετικὸς σύνδεσμος τῶν Ἀθῶν προέτεινε εἰς τὸν διεθνή συνασπισμὸν τῶν ἀθῶν ὅπως καθιερωθῇ μία τοῦ ἔτους ἡμέρα ὡς «Ἡμέρα τοῦ ἀθεϊσμοῦ», ὡς τοιαυτὴ δὲ θὰ ὀρίσθῃ ἡ ἡμέρα τοῦ Πάσχα ἢ ἡ τοῦ Ἀγ. Πνεύματος. Αἱ ἐκ Μόσχας εἰδήσεις φέρουσιν τὸν ἐν λόγῳ σύνδεσμον τῶν ἀθῶν προτιθέμενον μίαν προσεχῶς νὰ ἀνακηρύξῃ τὸν Στάλην «Πρῶτον ἐν τῷ κόσμῳ ἄθεον»!

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Θρησκευμάτων ἐν συννενοήσει μετὰ τοῦ Ὑπουργεῖου τῆς Δικαιοσύνης ἐτοιμάζει νομοσχέδιον κατ' ὃ ἡ ἱερολογία τοῦ γάμου θεσπίζεται ἐφεξῆς ὑποχρεωτικῆ, καταργουμένου τοῦ νόμου τοῦ ὑποχρεωτικοῦ τοῦ πολιτικοῦ γάμου.

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΣΜΟΣ

Κατὰ τὴν ἐξηκοστὴν ἔκτην σύνοδον τοῦ συνεδρίου τῆς ἐπισκοπῆς τῆς Ὑόρκης, ὁ πρόεδρος αὐτοῦ, ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ὑόρκης, ἐν τῇ πρὸς τοὺς συνέδρους προσηγήσει του εἶπεν, ὅτι ἡ τετρακοσιοστὴ ἐπέτειος ἀπὸ τῆς μεταφράσεως τῆς Ἀγίας Γραφῆς εἰς τὴν ἀγγλικὴν γλῶσσαν πρέπει νὰ χρησιμοποιηθῇ, ἵνα ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ πάλιν «στραφῶσιν αἱ διάνοιαι τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸν θαυμαστὸν θησαυρὸν τὸν ὁποῖον ἐκληρονόμησαν ἐν ταῖς ἀγίαις Γραφαῖς» καὶ ἵνα τονισθῇ καὶ πάλιν ἡ ἀλήθεια ὅτι αὐταὶ εἶναι «τὸ πολυτιμότερον τῶν ὅσων ἐπιθυμεῖ ὁ κόσμος, ὁ βασιλικὸς νόμος καὶ οἱ ζῶντες χρησμοὶ τοῦ Θεοῦ».

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Μ. Ἀρχιμανδρίτου Μιχαὴλ Κωνσταντινίδου. Ὁ μέγας Ἀθανάσιος καὶ ἡ ἐποχὴ αὐτοῦ, Ἀθήναι 1937, 809 σελ. 284. Ὁ εὐφημώτατος γνωστὸς προϊστάμενος τοῦ ἐν Λονδίῳ ὀρθοδόξου ἑλληνικοῦ ναοῦ τῆς ἀγίας Σοφίας Μ. ἀρχιμανδρίτης κ. Μιχαὴλ Κωνσταντινίδης ἐξέδωκε κατ' αὐτὰς ἀξιόλογον μονογραφίαν περὶ τοῦ Μ. Ἀθανασίου καὶ τῆς ἐποχῆς του, ἐν τῇ ὁποίᾳ εὐστόχως συνοψίζει καὶ ἐκλαϊκῶσει τὰ ἐπὶ τοῦ προκειμένου πορίσματα τῆς ἐπιστήμης.

διεξερχόμενος τὴν ὕλην μετὰ γνώσεως τῶν πραγμάτων καὶ ἐπαγωγῶς.

Ὁ συγγραφεὺς εἰργάσθη κυρίως ἐπὶ τῆ βάσει αὐτῶν τῶν συγγραμμάτων τοῦ Μ. Ἀθανασίου, εἰς τὴν «λιπαρὰν μελέτην» τῶν ὁποίων, ὡς ὁ ἴδιος λέγει, κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος ἐστηρίχθη. Ἀλλὰ καὶ τῆς σχετικῆς βιβλιογραφίας ἔχει ἰκανὴν γνῶσιν, καίτοι θὰ ἠδύνατο τις νὰ σημειώσῃ παραλείψεις τινάς. Οὕτως ἐνῶ μνημονεύονται ἐν τῇ βιβλιογραφίᾳ ἑλληνικὰ τινὰ ἔργα οὐδὲν τὸ οὐσιώδες προσθέτοντα εἰς τὸ ἐξεταζόμενον θέμα, δὲν ἀναφέρονται αἱ πατρολογίαὶ Κοιτογόνου, Φιλαρέτου—Παγίδα, Χρυστοδούλου καὶ Κυριακοῦ. Καὶ ἐκ τῶν ξηνογλώσσων βοηθημάτων δὲν ἀναφέρει πλείστας νεωτέρας Πατρολογίας καὶ μάλιστα τὸν περίφημον πεντάτομον ἔργον τοῦ Bardenhewer (Geschichte der altk. Literatur, ἀναφῶρων μόνον τὴν μονότομον πατρολογίαν αὐτοῦ εἰς ἀγγλικὴν μετάφρασιν τοῦ 1908. Ἐπίσης δὲν ἀναφέρονται σπουδαῖαι περὶ Μ. Ἀθανασίου μονογραφαὶ τοῦ Jauchert, τοῦ Lauchert (Die Lehre des h. A.) κ. ἄ., ὡς καὶ τὰ ἐν ταῖς μεγάλας γερμανικαῖς καὶ γαλλικαῖς θεολογικαῖς ἐγκυκλοπαιδείαις σπουδαιότατα σχετικὰ ἄρθρα.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν διάταξιν τῆς ὕλης, θὰ ἠδύνατο νὰ παρατηρηθῇ ὅτι ἐνῶ ὁ συγγραφεὺς τὴν συγγραφικὴν δρᾶσιν τοῦ Ἀθανασίου ἐξετάζει κατὰ τὸ πλείστον εἰς ἰδιαίτερα κεφάλαια, ἐνιαχοῦ παρενθίρει ἐξέτασιν συγγραμμάτων τινῶν εἰς κεφάλαια ἀναφερόμενα εἰς τὸν βίον τοῦ Ἀθανασίου (λ. χ. ἐπιστολὴ πρὸς Δρακόντιον σ. 180 κ. ἑ., βίος Ἀντωνίου σ. 253) καὶ τούναντιον εἰς κεφάλαια ἀναφερόμενα εἰς τὴν συγγραφικὴν δρᾶσιν τοῦ Ἀθανασίου παρενθίρονται ἐνιαχοῦ βιογραφικαὶ εἰδήσεις (σ. 34, 173).

Ἐφόσον δ' ἡ συγγραφικὴ δρᾶσις ἑνὸς ἀνδρὸς εἶναι ἀνεπίσπαστον καὶ οὐσιώδες συστατικὸν τῆς ὅλης προσωπικότητος αὐτοῦ, φρονοῦμεν ὅτι ὡς παραλείψεις δέον νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἰκανὰ γνήσια συγγράμματα τοῦ Ἀθανασίου καὶ μάλιστα στενωτάτην σχέσιν ἔχοντα μὲ τὸ ἀρειανικὸν ζήτημα οὐδόπως ἀναφέρονται ἢ ἔτι τινὰ αὐτῶν σημειοῦνται ἄλλως ἐν ὑποσημειώσει (σ. 271). Εἰς ἰκανὰ δὲ συγγράμματα δὲν ἀναφέρεται ὁ πλήρης τίτλος αὐτῶν, ἀλλὰ κατὰ σύντημιν.

Ἐπίσης φρονοῦμεν ὅτι εἰς εἰδικὸν σύγγραμμα περὶ Ἀθανασίου ἔδει, περὶ ἀμφισβητήσεως γνησιότητος ἔργων προκειμένου, νὰ ἀναπτυχθῶσιν τὰ ἐπιχειρήματα, ἀνεπαρόβητον οἱ ἀμφισβητήσαντες τὴν γνησιότητα, ὡς καὶ οἱ λόγοι δι' οὓς τὰ ἐπιχειρήματα ταῦτα κρίνονται ἀνίσχυρα ἢ ἀπορρίψιμα. Ἐφόσον λ. χ. σοβαρῶς ἠμφισβητήθη ἡ γνησιότης τοῦ βίου τοῦ Ἀντωνίου δὲν ἀρκεῖ ἡ παρατήρησις ὅτι «ἐπὶ τῆς πλειονότητος τῶν ἐκκλησιαστικῶν συγγραμμάτων, ἀρχαίων καὶ νεωτέρων, ἡ γνησιότης θεωρεῖται ἀναμφισβήτητος» (σ. 253), ἀλλ' ἔδει νὰ ἀναφερθῶσιν οἱ λόγοι οἱ προβαλλόμενα κατὰ τῆς γνησιότητος καὶ ἡ ἀντίρρησης τούτων. Τὸ αὐτὸ παρατηρήσειν καὶ περὶ τοῦ τετάρτου λόγου κατὰ Ἀρειανῶν (σ. 215 κ. ἑ.), περὶ οὗ, καίτοι εἶναι ἀναντιρρητον ὅτι δὲν εἶναι ἀθανασιακὸν ἔργον, ὁ σ., καίπερ ἀνομολογεῖ ὅτι οὗτος οὐδόπως ὁμοιάζει ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον πρὸς τοὺς προηγουμένους (σ. 221), δὲν ἀποφαίνεται ἂν εἶναι ἀθανασιακὸν ἔργον ἢ οὐ. Ἐπίσης γράφω ὁ σ. περὶ τῆς ἐπιστολῆς πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ κατὰ τόπον τὸν μονήρη βίον ἀσκούντας, ἐκ τοῦ ὅτι γίνεται ἐν αὐτῇ περὶ τοῦ Ἀθανασίου λόγος ὡς περὶ τρίτου προσώπου, ἐξάγει τὸ συμπέρασμα ὅτι ἄλλος ἔγραψε τὴν ἐπιστολήν, τοῦ Ἀθανασίου ὑπαγορευόντος· ἀλλ' οὐδόπως φαίνεται πιθανὸν ὅτι ὁ ὑπαγορευτὴν ἐπιστολήν γράφει ἑαυτοῦ εἰς τρίτον πρόσωπον καὶ ὅτι ὁ καθ' ὑπαγόρευσιν γράφω περὶ ἑαυτοῦ εἰς α' πρόσωπον (σ. 211).

Καὶ περὶ χειρογράφων καὶ ἐκδόσεων τῶν ἀθανασιακῶν ἔργων φρονοῦμεν ὅτι ἠδύνατο νὰ γίνῃ σύντομος τοῦλάχιστον λόγος, ἔστω καὶ ἐν ὑποσημειώσει. Ἐφόσον τὸ ἔργον ἔχει καὶ ἐπιστημονικὰς ἀξιώσεις.

Ὁ συγγραφεὺς ἐν σ. 5 διατυπῶν τὴν γνώμην ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Ἀλεξάνδρου ἀναγνώρισις τοῦ βαπτίσματος παίδων ὑπὸ τοῦ παιδὸς ἐστὶ Ἀθανασίου «ἔχει οὐκ ὀλίγας ἐνδείξεις γεγονότος ἱστορικοῦ». Ἡ γνώμη αὕτη δὲν στηρίζεται ἀπαρκῶς, τοσοῦτ' ἄλλο ἐφόσον τὴν εἰδησιν ταύτην πρῶτος ἀναφέρει ὁ Ρουφίνος, περὶ οὗ καὶ ἡ ἴδιος

ὁ συγγραφεὺς φρονεῖ ὅτι «διακρίνεται διὰ τὴν ἀμέλειαν μεθ' ἧς ἀναφέρει καὶ ἀναμειγνύει θρούλους καὶ γεγονότα» (σ. 5').

Ἐπίσης ἐν σ. 46 δὲν δικαιολογεῖ ἐπαρκῶς ὁ συγγραφεὺς τὴν γνώμην του, καθ' ἣν ἡ ἐπιτολὴ τοῦ Ἀλεξάνδρου Ἀλεξανδρείας ἀπευθύνεται τῷ Ἀλεξάνδρῳ Θεσσαλονίκης καὶ οὐχὶ τῷ Ἀλεξάνδρῳ Κωνσταντινουπόλεως, ὡς φρονοῦ πιθανώτερον (τὸ βλ. μελέτην μου ἐν Πρακτ. Ἀκαδ. Ἀθηνῶν 1932 σ. 310—311).

Ὡς γνωστὸν ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Μ. Κωνσταντίνου ἀτεθίδετο ὑπὸ τινῶν εἰς τὸν Ἀθανάσιον ἡ μομφὴ ὅτι διὰ τῆς ἀδιαλλαξίας αὐτοῦ συνετέλεσεν εἰς ἀποχαλίωσιν τοῦ Ἀρειανισμοῦ, ἐφόσον δὲν συνεζήτησε κἄν τὴν ὁμολογίαν τοῦ Ἀρείου, ὡς ἀνομολογεῖ ὁ συγγραφεὺς, «καίπερ οὐχὶ ἐπαρκῶς δὲν ἦτο ὁμοῦ καὶ κακόδοξος» (σ. 85) καὶ ἐφόσον δὲν ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν τὸ «σύμβολον τῶν ἐγκαινίων» τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου τοῦ 341, ὅπερ μολοντά δὲν ἐποιεῖτο μόνον τοῦ ὄρου ὁμοῦσιος, «οὐχ ἦτον ἦτο ὁρθόδοξον» (σ. 133). Διὰ τοῦτο νομίζομεν ὅτι ὁ συγγραφεὺς ἔδει διὰ πειστικωτέρων ἐπιχειρημάτων νὰ καταδείξῃ τὸ εἰρημικόν, ἀμνηστικὸν καὶ συγκρατατικὸν (σ. 274—377) τοῦ μεγάλου πατρὸς, ὅπερ—ἀδιάφορον ἂν κακῶς—ἠμφισβητήθῃ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, ὅστις ἐθεώρει «τὸν Ἀθανάσιον ὕβριστήν τε εἶναι καὶ ὑπερήφανον καὶ διχονοίας καὶ στάσεως αἰτίον» (Σαζομένου ἐκκλ. ἱστορία 2, 31).

Ὁ συγγραφεὺς δὲν διασαφηνίζει ὑπὸ ποίαν ἔννοιαν ὁ Ἀθανάσιος χαρακτηρίζεται «ὡς πατὴρ τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης» (σ. 279), ἐνῶ ὡς γνωστὸν πολλὸ πρὸ αὐτοῦ δέον νὰ θεωρηθῇ τοιοῦτος ὁ πολὺς Ὠριγένης, καίτοι καὶ οἱ ἀπολογηταὶ τοῦ β' αἰῶνος πρὸ αὐτοῦ θὰ ἦτο δυνατόν νὰ διακρίνησαν τὸν τίτλον αὐτῶν.

Ἐννοεῖται ὅτι πᾶσαι αὗται αἱ ἐπὶ τῶν καθ' ἕκαστον παρατηρήσεις, ὧν πολλαὶ πιθανὸν νὰ ἔχουν ὑποκειμενικὴν μόνον σημασίαν, οὐδόπως δύνανται νὰ μειώσωσιν τὴν περὶ τῆς προκειμένης μελέτης ὡς ὅλου ἀγαθαγάτην ἐντύπωσιν. Ἀληθῶς ὁ συγγραφεὺς κατώρθωσε διὰ τῆς πραγματικῆς του ταύτης νὰ δώσῃ σαφῆ εἰκόνα τοῦ μεγάλου ἱεράρχου, ὅστις ἀνεδείχθη σπύλος τῆς ὀρθοδοξίας καὶ ἀτρόμητος καὶ ἀκαμπτος ὑπέρμαχος τῶν πεποιθήσεών του, καὶ ἐπιτυχῶς νὰ εἰκονίσῃ τὴν καλυτέραχον ἐποχὴν τῶν ἀρειανικῶν ἐρίδων.

Δ. Σ. ΜΠΑΛΑΝΟΣ

— Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α —

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ι. Μητροπολις Σερβίων καὶ Κοζάνης

[2]

Μετὰ τὴν ὑπὸ ἡμερομηνίαν 1 Σεπτεμβρίου 1937 προκήρυξιν ἡμῶν, μὴ παρουσιασθέντων ἐγγάμων Θεολόγων κατηγμένων τὰ ὑπὸ τῶν ἄρθρων 82 § 1 καὶ 2 καὶ 83 τοῦ κωδικοποιηθέντος νόμου 5439" περὶ ἐνοριακῶν κλήρων καὶ ἐφημερίων κτλ., προσόντα παρατείνουμεν ἐπὶ τρίτην τὴν ταχθεῖσαν προθεσμίαν πρὸς ὑποβολὴν αἰτήσεων καὶ πιστοποιητικῶν διὰ τὴν πλήρωσιν δύο χηρευσουσῶν θέσεων Θεολόγων τοῦ ἐν Κοζάνῃ ἐνοριακοῦ Μητροπολιτικοῦ ναοῦ Ἁγίου Νικολάου. Ἐν Κοζάνῃ τῇ 20 Ἰανουαρίου 1938.

† ὁ Σερβὸν καὶ Κοζάνης Ἰωακείμ

“ΕΚΚΛΗΣΙΑ,”

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΑΡΙΘ. ΤΗΛΕΦ. ΓΡΑΦΕΙΩΝ 24-195

Διευθύνουσα Ἐπιτροπεία :

- † Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
- † Ὁ Ἐδεσσης ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
- † Ὁ Σάγγης ΙΩΑΚΕΙΜ

Ἐπεύθυνος, Π. Σ. Μανωλάκης

Τύποις «Φαίνομεν» ὁδὸς Λεωνόπου 1, Τηλ. 54-229